

УДК 378.016:81'342.3'25-057.875
DOI 10.31494/2412-9208-2020-1-2- 322-330

LISTENING AS A KEY COMPONENT IN LEARNING PROCESS OF INTERPRETERS

АУДІОВАННЯ ЯК ОСНОВНИЙ КОМПОНЕНТ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ

Yuliya NIKOLASHCHENKO,

Lecturer

nikolashchenko1963@gmail.com

<https://0000-0002-7962-7492>

Petro Mohyla Black Sea National
University

✉ 68, Desantnikov St.,
Mykolayiv, 54000

Юлія НІКОЛАЩЕНКО,

викладач кафедри

Чорноморський національний
університет ім. Петра Могили

✉ вул. Десантників, 68,
м. Миколаїв 54000

Original manuscript received: July 12, 2020

Revised manuscript accepted: August 21, 2020

ABSTRACT

The article provides a consideration of specific features in teaching the skills of such a difficult type of language activities to future interpreters as listening comprehension. Recognition of an audio message while listening it requires a hard work of psychic and mental processes that have to be developed and improved during the process of education. The work includes an analysis of surveys carried out by national and foreign researchers. The present paper refers to the opinion of globally recognized experts of teaching methodology resulting in determination of the training and the communicative listening the practice of which is the most efficient and perfect in education of students acquiring the qualification of interpreter. The texts selected for these activities and their playback time need to be arranged in the order of growing difficulty, they have to approach the natural "live" language, i.e. spoken not by a narrator but by a native speaker. The article analyzes the purely interpreter's listening and defined its specific characteristics as the interpreting is a bilingual process involving both languages to the same extent and the interpreter can use a mechanism of switching from a foreign language to the native one and vice-versa. It has been emphasized that listening as the basic component in education of interpreters is to be introduced at the initial stage of study, and the active and comprehensive practical interpreting needs to be implemented and improved already at the advanced stage. The work presents a system of exercises for improving the general listening, grammar and lexical skills, for perfection of operative memory, as well as exercises for the ability to switch from one language to the other, to generalize and to compress the content of the initial message, for training the speaking speed and reducing the stress in practical work. It is recommended to adhere to the concept of sequence and gradual introduction of difficulties in the process of mastering these activities. Listening is associated both with objective difficulties (caused by the message form, content and reception conditions) and with subjective ones (appearing due to individual specifics of native speakers and listeners).

Key words: audio text, speech activity, voice message, perception, habit.

Постановка проблеми. Підготовка висококваліфікованих фахівців з перекладу зумовлена стрімким розвитком міжнародних відносин, різноманітністю ринку праці та постійним економічним розвитком країни. Ефективна діяльність усього перекладача в умовах міжкультурної

комунікації залежить, перш за все, від того, як він чує, сприймає, осмислює та розуміє інформацію партнерів по спілкуванню, яка виражена засобами вихідної мови (як іноземної, так і рідної), зберігає тотожність думки мовця в процесі внутрішнього предметного і смислового програмування вторинного тексту перекладу. У процесі професійної підготовки студентів-перекладачів виникають труднощі з таким аспектом мовленнєвої діяльності, як аудіювання. Цей вид роботи передбачає усне сприйняття та усвідомлення текстового матеріалу різних типів та жанрів: опису подій, розповідей, діалогів, інтерв'ю, радіо- і теленовін, фрагментів із кінофільмів, доповідей тощо. Навчання аудіюванню – це найбільш складний для засвоєння вид рецептивної мовленнєвої діяльності, яким студент не може оволодіти самостійно. Отже, навчання аудіювання для розвитку навичок перекладу на слух залишається одним із тих питань, яке досі залишається недостатньо дослідженим. **Метою** статті є висвітлення проблеми формування навичок аудіювання як основного компонента в процесі підготовки майбутніх перекладачів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні мовознавці розглядають аудіювання як один із засобів розвитку іншомовної комунікативної компетенції, який має певні труднощі. На відміну від «слухання», тобто акустичного сприйняття, аудіювання, як рецептивний вид мовленнєвої діяльності він спрямований на сприйняття та розуміння усного мовлення під час прослуховування. Н. Гальскова та Н. Гез пропонують таке визначення терміна аудіювання: «Аудіювання є складною рецептивною мисленнєво-мнемічною діяльністю, яка пов'язана із сприйняттям, розумінням та активною переробкою інформації, яка міститься в усному мовленнєвому повідомленні» (Гальскова, 2010). Під час перекладу загострюється комунікативно-змістова спрямованість аудіювання: для перекладача мовлення, котре сприймається на слух, – це не просто відрізок тексту, що звучить, а повідомлення, яке містить реальну інформацію, переданої від однієї особи до іншої з певною метою.

Такі сучасні мовознавці, як Р. Мін'яр-Белоручев, Н. Гальскова, Н. Гез, Н. Єлухіна, С. Ніколаєва, І. Халєєва, Л. Черноватий та інші присвятили свої праці проблемі аудіювання. Так, С. Ніколаєва у своїй праці описує різноманітні методи та прийоми аудіюванню, які використовуються в навчанні іноземної мови. Незважаючи на вагому кількість теоретичних розвідок з нагальної проблеми, до теперішнього часу не вироблена раціональна навчально-методична система підготовки майбутніх перекладачів у процесі фахової підготовки. До компонентів навчання майбутніх перекладачів входить: мовна підготовка, підготовка з перекладу та лінгвокраїнознавча підготовка. Але одне із найважливіших місць у цілому процесі займає аспект навчання аудіюванню, у зв'язку з чим воно вимагає ґрунтовного висвітлення.

Виклад основного матеріалу. Фах усного перекладача передбачає професійну діяльність виключно в слуховому середовищі. Це – сприйняття повідомлення (тексту), яке звучить, та творення (побудова/продукування) усного повідомлення (тексту). Напевно, усний переклад – це єдина царина,

де одна базова навичка реалізується в активній та пасивній формах, якщо згадати традиційну класифікацію навичок, де вона виступає багатогранною єдністю, яка, водночас, є і джерелом надходження інформації, інструментом та способом для її отримання та обробки, і, як результат, – подачі нової інформації, яку отримують в аудіовигляді, і де вона реалізується як соціальна та психологічна діяльність. Під час підготовки кваліфікованого усного перекладача паритетна комбінація в оволодінні читанням, говорінням, письмом та аудіюванням приречена до зміни в бік аудіювання, який є єдиним видом мовленнєвої діяльності, під час якої від слухача майже нічого не залежить, бо мовна форма і зміст вже задані ззовні мовцем; сприйняття на слух значно складніше за зорове. І, як наслідок, слухова пам'ять розвинена гірше, ніж зорова, при тривалому слуханні ми швидше втомлюємося, забуваємо почуте. (Гез, 2006) Аудіювання – як вид мовленнєвої діяльності – є активним процесом, під час якого відбувається напружена робота всіх психічних і розумових процесів; звукова форма сприйнятої інформації обробляється та звіряється з еталонами, що зберігаються в довготривалій пам'яті студентів. Необхідність приділяти значну увагу навчанню аудіювання майбутніх перекладачів зумовлена такими факторами: 1.Сприйняття на слух забезпечує надходження до довготривалої пам'яті еталонних зразків іноземної мови. 2. Слухо-мовленнєві та слухово-моторні феномени реалізуються всіма видами мовленнєвої діяльності. 3.У студента розвивається слуховий контроль, який є характерним для всіх видів мовленнєвої діяльності, тобто під час говоріння/читання відбувається самоконтроль і розвивається слухова пам'ять, без якої неможливе успішне володіння іноземною мовою. Необхідність цілеспрямованого навчання перекладачів аудіюванню, на думку таких дослідників, як Р. Мін'яр–Белоручев, Н. Гавриленко, І. Халєєва, є найголовнішим серед інших видів діяльності, оскільки передбачає: 1) сприйняття мовного повідомлення; 2) глибоке, детальне розуміння змісту вихідної інформації; 3) породження власного висловлювання, тобто перекладу. Як зауважує Н. Гавриленко, «аудіювання як важливий проміжний етап діяльності перекладача і професійне вміння перекладацького аудіювання полягає в повному і точному розумінні вихідного повідомлення». Тієї ж думки дотримується Р. Мін'яр–Белоручев: «Від аудіювання вихідного повідомлення залежать результати всієї роботи перекладача».

Згідно з розвідками вітчизняних та зарубіжних методистів визначено навчальне та комунікативне аудіювання. Навчальне аудіювання розглядається як засіб оволодіння іноземною мовою і навчання інших видів мовленнєвої діяльності. Таке аудіювання слугує способом формування мовленнєвого слуху, створення міцних слухових образів, введення мовного матеріалу, пізнання лексико-граматичного матеріалу, розвитку вмінь розуміння та оцінки прослуханого і складає передумову для оволодіння усним мовленням. При навчальному аудіюванні допускається багаторазове (при самостійній роботі з аудіофайлами) та дворазове (при аудиторній роботі під керівництвом викладача) прослуховування одного й того ж навчального матеріалу.

Повторне прослуховування забезпечує повніше та точніше розуміння аудіотексту, кращого запам'ятовування його змісту та форми, що важливо для подальшої роботи з текстом, а саме: перехід до усного послідовного перекладу аудіотексту. Залежно від характеру та способу роботи з аудіоматеріалом виділяють інтенсивне (в аудиторії) та екстенсивне (за межами аудиторії) аудіювання. Змішування цих двох типів вдосконалює та розвиває вміння та навички такого виду діяльності.

Комунікативне аудіювання – це складне мовленнєве уміння розуміти усне іншомовне мовлення при одноразовому прослуховуванні, яке ставить за мету навчання аудіюванню як виду мовленнєвої діяльності. Залежно від навчального завдання та форм усного мовлення виділяють такі види комунікативного аудіювання: а) з повним розумінням основного тексту; б) з вибіркоким вилученням інформації; в) з критичною оцінкою; г) монологічного мовлення; д) діалогу/полілогу; е) як компонент усно-мовленнєвого спілкування. Сучасні методисти на відміну від недавнього минулого, не розмежовують, а об'єднують навчання комунікативного та навчального аудіювання, вважають такий підхід найбільш ефективним та досконалим. Аудіювання пов'язане з прагненням зрозуміти думки мовця, що продукує аудіотекст; допускає доволі високого рівня розвитку лексичних, граматичних і фонетичних навичок, які введені в ранг автоматизмів. Тільки за цієї умови увага студента може бути сконцентрована на змісті аудіотексту. У ситуації реального мовного спілкування звукова інформація подається одноразово. Її потік надходить безперервно, тому слухачеві необхідно постійно концентрувати увагу на звуковому повідомленні. Будь-яка втрата концентрації уваги слухача призводить до паузи в прийомі інформації; та частина інформації, яка надійшла в цей період, ним не сприймається зовсім. Цей вид мовленнєвої діяльності вважається одним із найскладніших, вимагає певних спеціальних навичок для його вдосконалення.

Матеріалом для навчання аудіювання може бути як монологічне, так і діалогічне мовлення (мовні повідомлення побутового, країнознавчого, професійного й суспільнополітичного характеру). Н. Гальськова та Н. Гез розрізняють три групи текстів для аудіювання, що відрізняються за ступенем складності:

1) легкі – навчальні та напівавтентичні тексти розмовно-літературного, науково-популярного й художнього стилів; – основна ідея виражена на початку тексту; мовні та структурні особливості: відома граматики; 2-3 незнайомих слова, про значення яких можна здогадатися з контексту: -структура викладу проста:

2) тексти середньої складності – автентичні та напівавтентичні тексти розмовно-літературного, науково-популярного або художнього стилю в жанрі бесіди, повідомлення, опису з послідовним і простим викладом: – основна ідея виражена на початку або в середині тексту; – мовні та структурні труднощі, граматичний матеріал відомий; 2-3 незнайомих слова, які не є ключовими;

3) складні тексти – автентичні тексти публіцистичного, науково-популярного та художнього стилів у жанрі бесіди, інтерв'ю, репортажу, опису; основна ідея виражена наприкінці тексту або експліцитно не виражена; – мовні та структурні особливості; є невідомі граматичні явища, 4-5 незнайомих слів, структура викладу ускладнена. Одним із важливих питань для ефективного навчання аудіювання є тривалість звучання мовленнєвого повідомлення. На початковому етапі навчання аудіювання оптимальний обсяг аудіоповідомлення не повинен перевищувати однієї-двох хвилин, а потім поступово збільшувати обсяг аудіоматеріалу до трьох-п'яти хвилин. При цьому доцільно дотримуватися так званого принципу «від простого до складного», поступово привчаючи студентів до природної «живої» мови (не диктора, а носія мови)

Перекладацьке аудіювання істотно відрізняється від аудіювання його традиційному розумінні – «слухання для себе», оскільки має чітко виражений рецептивно-репродуктивний характер. Згідно з аналізом досліджень, присвячених проблемам усного перекладу (Гавриленко, 2010), (Мін'яр- Белоручев, 1999), (Черноватий, 2013), визначено такі специфічні характеристики перекладацького аудіювання: 1) під час прослуховування аудіотексту перекладач з самого початку має настанову на подальшу передачу сприйнятої інформації; 2) необхідність передачі інформації іншій людині вимагає від перекладача більш глибокого детального розуміння тексту, що передбачає активну й складну багаторівневу розумову діяльність; 3) уміння узагальнювати та компресувати зміст вихідного повідомлення – одне з найважливіших для усного послідовного перекладу, оскільки дає змогу перекладачеві трансформувати текст оригіналу, виділяти в ньому основну інформацію, позбавлятися надлишкової; 4) перекладач повинен дотримуватись літературної мови, мати гарну дикцію, уміти інтонаційно правильно оформлювати висловлювання, говорити чітко, виразно й досить голосно.

Перекладацьке аудіювання характеризується яскраво вираженою білінгвальністю цього процесу, коли однаковою мірою активно задіяні дві мови й уже з початку в перекладача «спрацьовує» механізм перемикання з іноземної мови на рідну й навпаки. Зазвичай, навчання перекладу здійснюється в два етапи: підготовчий та основний. На підготовчому етапі студенти ґрунтовно та посилено вивчають іноземну мову, з якої і на яку вони будуть надалі навчатися перекладати. Активний комплексний тренінг усного перекладу починається на основному етапі навчання.

Аудіювання як базовий компонент при навчанні майбутніх перекладачеві, який необхідно розвивати та вдосконалювати, впроваджується вже на початковому етапі навчання.

Н. Єлухіна вважає, що «розвиток вміння аудіювати досягається завдяки автоматизації сприйняття звукової форми вихідного повідомлення, пізнання її елементів і синтезу на їх основі смислового змісту в процесі виконання спеціальних вправ».

Вправи, які допомагають формувати та вдосконалювати навички перекладацького аудіювання: 1) вправи для вдосконалення загальних

аудитивних навичок: – у запропонованому списку слів рідною мовою підкресліть ті, яким відповідають почуті слова іноземною мовою; – прослухайте і запишіть почуті слова (словосполучення, речення, мікротекст); 2) вправи для вдосконалення рецептивної граматичної навички: – прослухайте речення і скажіть, в якому з них дія відбулась (відбувається, відбуватиметься); – прослухайте текст і вставте пропущені слова; 3) вправи для вдосконалення рецептивної лексичної навички: – прослухайте ряд слів і запишіть ті, які стосуються теми; -запишіть прослухані цифри (дати); -позначте в списку терміни(власні імена, назви компаній...), які прозвучали в тексті; 4) вправи для вдосконалення оперативної пам'яті: – слухайте та повторяйте за диктором слова (словосполучення, речення, текст); прослухайте ряд слів, запам'ятайте їх та відтворіть по пам'яті; – прослухайте речення та розташуйте їх у логічній послідовності; 5) вправи на розвиток уміння визначати зміст вихідного повідомлення:- прослухайте повідомлення і скажіть, про що в ньому йдеться; – прослухайте текст і дайте відповіді на запитання; – прослухайте текст і поставте якомога більше запитань за його змістом; 6) вправи для набуття вміння переключатися з однієї мови на іншу: – прослухайте числа (терміни, скорочення, словосполучення) та перекладіть їх усно в максимально швидкому темпі; 7) вправи для набуття вміння узагальнувати й компресувати зміст вихідного повідомлення: – прослухайте слова і доберіть до них синоніми та передайте його зміст рідною мовою; 9) вправи на розвиток уміння оформляти й відтворювати переклад у формі усного мовлення рідною мовою: – вивчіть напам'ять і відтворіть у швидкому темпі запропоновані скоромовки (прислів'я, приказки); прослухайте фрази й перекладіть їх у середньому темпі, намагаючись не робити паузи; слухайте відповідь вашого товариша і фіксуйте допущені ним помилки; 10) вправи на тренування темпу мовлення, спрямовані на зменшення стресу в практичній роботі: – можна використовувати так званий «ланцюжок»; після прослуховування тексту студенти по черзі перекладають його, причому мета вправи полягає не в переказі тексту, а в передачі зв'язного тексту, з максимальною повнотою передачі змісту. Цей тип вправ не передбачає пауз і спрямований не тільки на швидкість та точність розуміння, а й забезпечує ефективне запам'ятовування мовного повідомлення. Наведений комплекс вправ для формування аудитивної компетенції майбутніх перекладачів ураховує накопичений досвід навчання іншомовного аудіювання (Н. Гавриленко, Н. Гальскова, Н. Гез, Н. Єлужіна, С. Ніколаєва, І. Халєєва, Л. Черноватий та ін.). До того ж автори намагалися максимально дотримуватися принципу послідовності й ґрадуованого введення труднощів при відпрацюванні цієї мовленнєвої діяльності. У реальних умовах комунікації звукова інформація подається одноразово. Її потік надходить безперервно, тому слухачеві необхідно постійно концентрувати увагу на звуковому повідомленні. Будь-яка втрата концентрації уваги слухача призводить до паузи в прийомі інформації та частина інформації, яка надійшла в цей проміжок часу, не сприймається ним зовсім. І. Халєєва вважає, що крім одноразовості подання звукового

матеріалу, є ще декілька факторів, які можуть спричинити труднощі аудіювання: 1) швидкість подання звукового матеріалу; 2) обмеженість словникового запасу слухача; 3) недостатній рівень фонових знань і міжкультурної компетенції; 4) складність утримання концентрації уваги на звуковому повідомленні; 5) сформовані стійкі навички, наприклад, прагнення зрозуміти кожне слово. На думку С. Ніколаєвої, сприйняття мовлення на слух супроводжується подоланням труднощів, спричинених переважно трьома факторами: 1) індивідуально-психологічними особливостями слухача; 2) умовами сприймання та 3) мовними особливостями мовленнєвого повідомлення. При аудіюванні труднощі можуть бути як об'єктивного (спричиненні змістом та формою повідомлення та умовами його сприймання), так і суб'єктивного характеру (зумовлені індивідуальними особливостями носіїв мови та слухачів). У процесі аудіювання іншомовних повідомлень вирішальну роль відіграють індивідуально-психологічні особливості слухача (рівень розвитку слухової чутливості, слухової пам'яті, механізму ймовірного прогнозування та рівень концентрації уваги), оскільки вони можуть зробити сприйняття точнішим і глибшим або, навпаки, помилковим. Дуже важливо вміти аудіювати людей різної статі та різного віку, оскільки важко буває зрозуміти людей похилого віку через вікові особливості їхньої артикуляції або підлітків, які «ковтають» частини речень і вживають сленг. Крім того, мовці мають певні акценти й діалекти. Тому в умовах міжкультурного спілкування важливо навчитись розуміти не тільки літературний варіант іноземної мови, яка вивчається, а й різні діалекти.

Висновки. Виходячи із вищезазначеного, вважаємо, що формування та вдосконалення навичок перекладацького аудіювання для майбутніх перекладачів є особливо важливими у зв'язку із сучасними вимогами та специфіки процесу усного перекладу. Отже, майбутній усний перекладач повинен усвідомлювати, що метою його навчання є формування і розвиток професійно значущих компетентностей, які сприяють реалізації трудових функцій і на основі яких він зможе досягти високого рівня професіоналізму, а саме фахової компетентності усного перекладача, що зумовлює готовність до професійної діяльності в процесі здійснення міжкультурної комунікації і відповідальність за якість своєї роботи, що відображує сукупність знань, умінь та здібностей для ефективного вирішення професійних завдань.

Література

Гавриленко Н.Н. Понять, чтобы перевести (перевод в сфере профессиональной коммуникации), – Изд-во НТО им. С.И. Вавилова, 2010.

Гальскова Н.Д., Гез Н.И. Теория обучения иностранным языкам. Лингводидактика и методика: учебное пособие, «Академия», М., 2006, с.336

Слухіна Н. В. Основні труднощі аудіювання і шляхи їх подолання//Загальна методика навчання іноземним мовам, М., 1991, с. 126-147

Міньяр-Белоручев Р.К. Про деякі особливості аудіювання при усному послідовному перекладу// Смысловое сприйнятия мовного повідомлення. Наука, М., 1976. с.119-126

Николаева С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник/Кол. Авторів під кер. С.Ю. Николаевой.- [2-е вид., випр. і переробл.]- К.: Ленвіт, 2002. – с. 328

Параева Н.Б. Система упражнений для обучения аудированию текстов на немецком языке/ Н.Б. Параева// Обучение иностранным языкам в школе и вузе: методическое пособие.-СПб.;Каро, 2001.-с. 60-74

Халеева И. И. Основы теории обучения понимания иноязычной речи (подготовка переводчиков).- Вища школа, М., 1999. с. 238

Черноватий Л.М. Методика викладання перекладу як спеціальності: підручник для студ. вищих закл. освіти за спеціальністю «Переклад». Вінниця: Нова книга, 2013. с.11

References

Gavrylenko N. N. (2010) Ponjat', chtoby perevesti(perevod v svere professionalnoy kommunikatsii)[To understand in order to translate (translation in the sphere of professional communication).Moscow: S. I. Vavilov NTO [in Russian]

Galskova N.D., Gez N.I. (2006) Teoriya navchannaya inozemnym movam. Lihvodiyadkyka i metodyka: navchalnyy posibnyk [Theory of teaching foreign languages. Linguodidactics and methodology]. Moscow: Akademiya.336p. [in Russian]

Yeluhina N.V. (1991)Osnovni trudnoshchi audiyuvannya I shlyakhy yikh podolannya// Zahalna metodyka navchannya inzemnym movam [The main difficulties of listening and ways to overcome them. In:General methods of teaching foreign languages]. Moscow, 126-147p. [in Russian]

Minyar- Beloruhev R.K (1999) Kak stat perevodchikom [How to become an interpreter?] Moscow: Gotika 176p. [in Russian]

Nikolayeva S.Yu. (2002) Metodyka vykladannya inozemnykh mov u serednykh navchalnykh zakladakh [Methodes of teaching foreign languages in secondary scools] Kyiv: Lenvit 328p. [in Ukrainian]

Parayeva N.B. (2001) Sistema uprazhneniy dlya obucheniya tekstov na nemetskom yazyke[System of exercises for learning to listen to German texts] 60-74p.

Khaleyeva I.I.(1999) Osnovy teorii obucheniya ponimaniya inoyazychnoy rechi(podgotovke perevodchikov)[The basics of the theory of teaching to understand foreign language(training of interpreters)] Moscow: Vysshaya shkola 238p. [in Russian]

Chernovaty L.M.(2013) Metodyka vykladannya perekladu yak spetsialnosti [Methods of teaching translation as a profession]Vinnytsya:Nova Knyha 11-49p. [in Ukrainian]

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто специфіку навчання майбутніх перекладачів такому складному виду мовленнєвої діяльності, як аудіювання. Сприйняття на слух аудіоповідомлення вимагає напруженої роботи психічних та розумових процесів, які необхідно розвивати та вдосконалювати в процесі навчання. Здійснено аналіз розвідок вітчизняних та зарубіжних дослідників, присвячених проблемі навчання перекладацького аудіювання. У працях методистів світового рівня визначено навчальне та комунікативне аудіювання, використання яких є найбільш ефективним та досконалим у навчанні студентів-перекладачів. Тексти для виду діяльності та період їх звучання необхідно подавати по принципу «від простого до складного» і вони повинні бути наближені до природної «живої» мови (не диктора, а носія мови). Проведено аналіз суто перекладацького аудіювання та визначено його специфічні характеристики, оскільки переклад є білінгвальний процес, в якому однаково задіяні дві мови і в перекладача діє механізм перемикання з іноземної мови на рідну і навпаки. Зазначено, що аудіювання як базовий компонент в навчанні перекладачів

необхідно впроваджувати на початковому етапі навчання, а активне комплексне відпрацювання усного перекладу впроваджується та вдосконалюється вже на основному етапі. Презентовано комплекс вправ для вдосконалення загальних аудитивних навичок, рецептивних граматичних та лексичних навичок, оперативної пам'яті; вміння переключатися з однієї мови на іншу, узагальнювати та компресувати зміст вихідного повідомлення, на тренування темпу мовлення та зменшення стресу в практичній роботі. Рекомендовано дотримуватися принципу послідовності та ґрадуйованого введення труднощів при відпрацюванні цього виду діяльності. При аудіюванні труднощі виникають як об'єктивного (спричиненні змістом та формою повідомлення та умовами його сприймання), так і суб'єктивного характеру (зумовлені індивідуальними особливостями носіїв мови та слухачів), до того ж чималу роль відіграють індивідуально-психологічні особливості слухача.

Ключові слова: аудіотекст, мовленнєва діяльність, мовне повідомлення, сприйняття, навичка.